

TIL FORELDRA
FRÁ SKÓLAHEILSUGÆSLUNNI
www.6h.is

BÓLUSETNING 9. bekkur

Bólusetningar í 9. bekk:

Barnaveiki (*Diphtheria*)

Sjúkdómur orsakaður af bakteríu. Helstu einkenni eru svæsin hálsbólga með myndun skána, en sjúkdómurinn getur orðið mjög alvarlegur og leitt til dauða. Bakterían framleiðir eitur sem berst út í blóðið. Þetta eitur er skaðlegt vefjum svo sem hjartavöðva.

Stífkrampi (*Tetanus*)

Orsakast af bakteríu sem er til staðar víða í náttúrunni, svo sem í jarðvegi og húsdýraskít. Auðvelt er að smitast af óhreindum sem komast í sár. Bakterían framleiðir eitur sem veldur því að vöðvar stífna. Þetta getur valdið dauða ef ekkert er að gert.

Kikhósti (*Pertussis*)

Kikhósti orsakast af bakteríu sem framleiðir eitrefni. Bakterían er mjög smitandi og berst milli manna með úðasmiti. Einkennin eru í fyrstu vægt kvef, síðan vaxandi hósti, slímsöfnun og slæm hóstaköst sérstaklega á næturnar. Sjúkdómurinn er bæði erfiður og langdreginn og getur verið lífshættulegur ungbörnum.

Mænusótt (*Polio*)

Mænusótt eða lömunarveiki orsakast af veiru sem getur borist í menn með saurmengun, fæðu og vökva og hugsanlega einnig með úðasmiti. Einkenni geta verið væg, en einnig alvarleg vegna lamana sem leitt geta til dauða. Engin lyf eru til sem lækna siúkdóminn.

Í 9. bekk er nemendum boðin bólusetning gegn barnaveiki, stífkrampa og kikhósta ásamt mænusótt (allt í einni sprautu).

Nauðsynlegt er að eiga bólusetningar skráðar í bólusetningarskírteini, vegna skólavistar erlendis og/eða ferðalaga. Því er áriðandi að nemendur komi með bólusetningarskírteini sín í skólann þann dag sem bólusett er.

Hvað er bólusetning?

Bólusetning er ónæmisaðgerð sem ætlað er að koma í veg fyrir alvarlegan smitsjúkdóm. Bóluefnin eru ýmist unnin úr veikluðum veirum eða bakteríum eða þau innihalda efni sem finnast í þessum sýklum. Bóluefnin sjálf valda litlum einkennum en vekja upp mótefnasvörun í líkamanum sem kemur í veg fyrir eða dregur úr líkum á að börnin veikist af sjúkdómnum sem bólusett er gegn.

Til hvers er verið að bólusetja?

Markmiðið með bólusetningum er að koma í veg fyrir alvarlega sjúkdóma, einkum hjá börnum. Bólusetningar hindra einnig farsóttir og draga úr hættulegum afleiðingum smitsjúkdóma. Í sumum tilfellum er mögulegt að útrýma sjúkdómum með öllu. Margir barnasjúkdómar svo sem mislingar, barnaveiki, kikhósti og lömunarveiki, sjást afar sjaldan nú orðið. Ungabarnadauði vegna þessara sjúkdóma var þó algengur á 19. öldinni og framan af 20. öldinni. Reynsla marga þjóða sýnir að þessir sjúkdómar geta komið aftur ef slakað er á bólusetningum barna.

Hvaða gagn gera bólusetningar?

Gagnsemi bólusetningar er fólgin í þeirri vernd sem hún veitir barninu. Gagnsemin er líka fólgin í því að hvert og eitt bólusett barn smitar ekki önnur næm börn af þeim sjúkdómi sem það er verndað fyrir. Til þess að ná þessum árangri þurfa bólusetningar að vera almennar og ná til sem flestra barna. Alþjóðaheilbrigðisstofnunin fullyrðir að engar lækisfræðilegar aðgerðir séu mönnum eins hagkvæmar og bólusetningar.

Getur verið ástæða til að bólusetja ekki barn?

Það er sárasjaldan ástæða til að bólusetja ekki barn. Ef eitthvað af þessu á við þitt barn skalt þú ræða það við skólahjúkrunarfræðinginn:

- Barnið er veikt eða er með hita (þá er venjulega beðið með bólusetninguna þangað til barninu er batnað).
- Barnið hefur fengið hliðarverkun eða aukaverkanir í kjölfar fyrri bólusetninga.
- Barnið hefur fengið alvarlega ofnæmissvörun eftir að hafa neytt eggja (þ.e. munnurinn og kokið hefur bólignað, lost, erfiðleikar með öndun eða útbrot um allan líkamann).
- Barnið er að taka ákveðin lyf, einkum steralyf.
- Barnið er haldið alvarlegum langvinnum sjúkdómi, s.s. ónæmisgalla.

Aukaverkanir af völdum bólusetninga í 9. bekk:

Aukaverkanir eru yfirleitt vægar. Verkur, roði og bólga á stungustað geta gert vart við sig og stundum hitavella. Einstaka sinnum getur komið þrymill sem hverfur smám saman.

